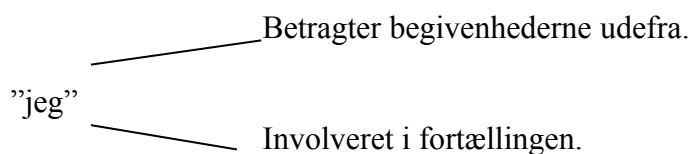

Noter til dansk d. 31. jan. 2007. Danskbogen, s. 94 - 118

Fortællertyper:

1. **Jeg-fortæller:** ser det fra jegets synspunkt, læseren får direkte adgang til jegets tanker og følelser.

Ved jeg-fortæller virker teksten mere autentisk og troværdig end andre typer af fortællere. Man skal dog være opmærksom på om jeget er pålidelig eller upålidelig. Upålidelig: → fejltolker, lyver, fortrænger.

2. **3. personsfortæller:** ”en stemme” fortæller fortællingen.
  - a) Skjult - en neutral stemme fortæller.
Objektiv: man mærker ham ikke optræde som person i fortællingen, fortælleren registrerer blot hvad der sker, hvad personerne siger, deres mimik og gestik. Hører hjemme i perioderne efter det moderne gennembrud.
  - b) En åbenlys 3. personfortæller: røber sig via fortællerkommentar om hvad der er sket tidligere, vurderer personernes handlinger, kommer med forklarende indskud osv.
  - c) 3. personsfortæller: personbundet.
Teknikken kaldes også for personalteknik: fortælleren har indre syn hos en eller flere personer, som regel kun på: en som så er hovedpersonen som regel.
  - d) 3. persons alvidende fortæller: kombinerer alle synsvinklerne. Den alvidende fortæller ved hvad der er sket (bagudsyn), hvad der sker (medsyn), hvad der vil ske (fremsyn), og har indre syn på flere personer. Alvidende er knyttet til brug af synsvinkler, ikke knyttet til fortællerkommentar. Den alvidende fortæller hører typisk hjemme i perioderne før 1870.

Synsvinkler:

TID	Medsyn foregår samtidig med at vi læser det	Bagudsyn en synsvinkel hvor fortælleren ser tilbage på nogle begivenheder, der har fundet sted for noget tid siden.	Fremsyn: springer frem i tiden, og fortælleren ved hvad der vil ske
------------	--	--	--

RUM	Indre syn: fortælleren Giver os adgang til personernes tanker og følelser	Ydre syn: fortælleren beskriver kun perso- nernes mimik, gestik, og hører dem tale, råbe osv.	
------------	---	--	--

Flash-back er ikke en synsvinkel. Det er knyttet til indre synsvinkel, men betyder at den fiktive person – ikke fortælleren – drømmer sig tilbage eller tænke tilbage på fx sin barndom eller ungdom, ofte mindes noget.

Scenisk fremstilling betyder at fortælle tid er næsten lig med fortalt tid: Vi ser personerne som på en scene hvor fortælleren gengiver direkte replikker som på teatret og angiver personers mimik og gestik svarende til regibemærkningerne i et drama.

Fortælleelementerne:

Når fortælleren har lagt vægt på, fra hvilken synsvinkel begivenhederne skal ses, skal han også finde ud af, hvordan fortællingen skal fortælles. Her har fortælleren en række forskellige muligheder, og de kaldes for **fortælleelementer**.

Som hovedregel kan man sige at den episke fortælling er karakteriseret ved at skildre en handling. I en handling er der en **beretning**. En **beretning** er en række begivenheder der fortælles.

I handlingen kan man også inddrage **beskrivelser**. **Beskrivelser** er statisk, dvs. beskrivelser af landskab, miljø og personer. Nogle gange kan en landskabs- eller bybeskrivelse have symbolsk karakter.

I en handling kan det forekomme at fortælleren direkte kommenterer handlingen, dette kaldes **fortællerkommentar** og er inddelt således:

- oplysninger om hvad der er sket før eller hvilke konsekvenser dette vil få
- vurderinger
- udråb
- læsehenvendelser

Replikker, dvs. direkte tale er i en tekst er med til at skabe liv

Indre monolog er en persons tanker direkte gengivet: ”Han tænkte: ”Nu vil det gøre godt med en kold pilsner.”

Tankereferat er en indirekte gengivelse af en persons tanker: ”Han tænkte at nu ville det gøre godt med en kold pilsner.